

Dušan Jovanović: Norci

Kazalo vsebine

Vsebina

Ključne besede:.....	3
Delo.....	4
Ustvarjanje.....	4
Nagrade.....	5
Dela.....	5
Režije:.....	5
Dramska dela:.....	5
Esejistika:.....	5
O drami:.....	6
1.dejanje:.....	7
2. dejanje.....	7
3. dejanje:.....	7
Dogajalni čas in prostor:.....	7
Zgradba:.....	8
Osebe:.....	8
Jezik:.....	8

Uvod

V tem referatu vam bom predstavil življenje enega najboljših slovenskih dramatikov Dušana Jovanovića in njegovo dramo Norci. V uvodu bom najprej predstavil Jovanovićevo življenje in delo, v nadaljevanju pa bom predstavil njegovo dramo Norci, ki je izšla leta 1968 in tematizira takratno revolucionarno nasilje v letu študentskih nemirov.

Ključne besede:

- revolucija
- brivnica
- študentje
- nasilje
- absurdna drama

Življenjepis

Dušan Jovanović slovenski pisatelj, dramatik, scenarist in režiser se je rodil 1. oktobra 1939 v Beogradu, Srbija. Po vojni se je z očetom leta 1953 preselil v Ljubljano kjer je končal gimnazijo. V Sloveniji ga je prevzela slovenščina. Leta 1965 je diplomiral iz angleščine in francoščine na ljubljanski Filozofski fakulteti ter kasneje absolviral na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo AGRFT. Kasneje je bil med letoma 1978 in 1985 umetniški vodja Slovenskega mladinskega gledališča. Leta 1989 je postal docent na AGRFT, kjer še vedno predava režijo.

Delo

Najprej je bil gledališki kritik, nato pa je ustanovil Študentsko aktualno gledališče na kratko ŠAG. Bil je ustanovitelj Gledališča PupilijeFerkeverk konec šestdesetih let in v sedemdesetih letih ustanovitelj eksperimentalnega gledališča Glej. V zvezi z gledališkim projektom Gledališče PupilijeFerkeverk je kot režiser s pomočjo pesnikov skupine 442 ustvaril kolaž poezije z naslovom Žlahtna pesem PupilijeFerkeverk. Kasneje je s to skupino sodeloval še pri predstavi Pupilija, Papa Pupilo in Pupilčki. V predstavi je bilo v ospredje postavljena tehnika kolaža in montaže dialogov in zvoka. Jovanovića in njegovo polamatersko skupino Pupilčki je pri njegovem delu vodila želja po odkrivanju meja gledališča. Njihovo ustvarjanje je bilo umetniški odziv na varljivo harmonijo družbe in njeno uradno umetnost.

Ustvarjanje

Je avtor grotesknega romana Don Juan na psu, sicer pa se je uveljavil z obsežnim opusom dramskih del. Slednja so bila uprizorjena tudi v tujini. V dramah raziskuje eksistencialno in družbenozgodovinsko problematiko modernega porevolucijskega obdobja. Bil je med prvimi, ki so v slovenski dramatiki uporabili ideje čistega oz. skrajnega modernizma. V svojih prvih delih se je tematike loteval v slogu dramatike absurda, nato bolj realistično in angažirano, približal se je tudi postmodernizmu. Navdihoval se je pri avtorjih absurdnega gledališča, predvsem Eugènu Ionescu in na oder postavljaj drame z nelogičnimi situacijami, prizori. Te je povezal s parodijo, satiro, v njih se je politično angažiral in jih spajal z drugimi oblikami modernističnega gledališča, kot je npr. *happening*. V igrah se odraža tudi njegovo praktično delo za gledališče in režijo, zato že presegajo okvire književnih del. Napisal je več televizijskih dram in filmskih scenarijev. Sodi med najvidnejše slovenske in jugoslovanske gledališke režiserje. Zanj je značilno avtorsko pojmovanje odrske umetnosti, v svobodnem razmerju do dramske predloge.

Nagrade

- Nagrada Prešernovega sklada leta 1979
- Grumova nagrada leta 1980 za dramo Karamazovi
- Prešernova nagrada leta 1990
- Grumova nagrada leta 1990 za dramo Zid-jezero
- Grumova nagrada leta 1994 za dramo Antigona
- Grumova nagrada leta 2002 za dramo Ekshibicionist (pod psevdonimom O. J. Traven)
- Rožančeva nagrada leta 2008 za zbirko esejev Svet je drama

Dela

Režije:

- Hieng: Osvajalec
- Štih: Spomenik G
- R. Šeligo: Čarovnica iz Zgornje Davče, Svatba, Ana
- Cankar: Kralj na Betajnovi, Hlapci, Za narodov blagor
- Jovanović: Zid, jezero
- M. Krleža: Aretej

Dramska dela:

- Predstave ne bo, (1963)
- Norci, (revijalna objava 1968, knjižna izdaja 1970)
- Znamke, nakar še Emilija, (revijalna objava 1969, knjižna izdaja 1970)
- Igrajte tumor v glavi in onesnaževanje zraka, (revijalna objava 1971, knjižna izdaja 1972)
- Žrtve mode bumbum, (1975)
- Generacije, (1977)
- Vojaška skrivnost (Jovanović), (prva uprizoritev 1983, knjižna izdaja 1991)
- Osvoboditev Skopja, (revijalna objava 1977, knjižna izdaja 1981)
- Karamazovi, (prva uprizoritev 1980, knjižna izdaja 1981)
- Jasnovidka ali Dan mrtvih, (prva uprizoritev 1989, knjižna izdaja 1988)
- Antigona, igra je del Jovanovićeve Balkanske trilogije, (prva uprizoritev 1996, knjižna izdaja 1997)
- Uganka korajže, igra je del Jovanovićeve Balkanske trilogije, (prva uprizoritev 1994, knjižna izdaja 1997)
- Kdo to poje Sizifa, igra je del Jovanovićeve Balkanske trilogije, (prva uprizoritev 1997, knjižna izdaja 1997)

Esejistika:

- Paberki, (1996)
- Moški, ženska, (2000)
- Sobotna knjiga, (2005)
- Svet je drama, (2007)

Norci -Zgodovinska igra 63

O drami:

Norci je drama Dušana Jovanovića s podnaslovom Zgodovinska igra 63. Drama je izšla v revijalni obliki leta 1968 v Problemih, leta 1971 je v SLG Celje doživela premierno izvedbo, v knjižni izdaji pa je izšla pri založbi Obzorja leta 1970. Drama je izšla z zamikom zaradi spornosti glede na čas in totalitaren režim, ki je vladal v času nastanka.

Jovanović v Norcih obravnava ideološko-politična vprašanja revolucije a izrazi to parodično in ludistično. Avtor duhovito preigrava revolucionarne parole, politične govore, vzenesenost gesel, ki imajo vsebinsko izpraznjeno pomensko obrnjeno funkcijo. Tako ves čast brije norce iz revolucije in njenih mehanizmov, besedno poigravanje pa prenese tudi raven zgode, saj se norci brijejo v brivnici. Parodičen je tudi konec, ko pijani Duks dvigne roko na malega Janezka, ki ravno pride po cesti in reče: Ta roka bo kovala svet.« (gre za Jermanove besede Kalendru v Cankarjevih Hlapcih), s čimer konča mit o zmožnosti kakršne koli zgodovinske akcije. Avtor se usmeri predvsem na kritiko revolucije kot nedotakljivega temelje komunistične ideologije, saj predstavi revolucijo kot iznajdbo norcev. Norci so tako parodija na temo resne politične drame, ki na norčav način, nastopajo zoper nesmiselnost revolucije in njenega nasilja.

Obnova po dejanjih

1.dejanje:

V študentsko sobo vdre skupina revolucionarjev (=norcev, ki so pobegnili iz norišnice) in zavzame hišo (sobo in brivnico) za potrebe generalnega štaba. Študentje so predstavljeni pred dilemo:

- ali se priključijo revoluciji
- ali pa bodo ustreljeni. svobodni pisatelj

Organizatorji revolucije (revolucionarji) so norci – absurd. Študentje imajo čas za razmislek, norci pa se medtem brijejo v brivnici – ljudska modrost: briti norce (besedna igra). Besede v didaskalijah: vzneseno, patetično, ironično.

Študenti se na posmehljiv način pogovarjajo o revoluciji. Ponavljajo oziroma parodirajo fraze aktivistične politične drame (fraze agitke). Študenti bi se odločili za revolucijo kot eno obliko zabave, odločijo se za boj, govorijo patetično. Revoluciji se priključijo z geslom:

»Dajte nam puške.«

Sporočilo: revolucija je dejanje norcev.

2. dejanje

Norci organizirajo v brivnici hitro sodišče, izrekajo parole. Študenti prinesejo truplo padlega prijatelja Mirka – Manca, njegova punca, je z njim noseča. Mirko je padel za revolucijo, v opisovanju njegove smrti parodirajo junaštvo. Na radiu se zasliši obvestilo, da so iz norišnice zbežali manijaki, ki so organizirali državni udar, a so ga uspeli zadušiti.

3. dejanje:

Študenti se pogovarjajo o revoluciji, o tem, kako naprej. Težko se sprijaznijo s tem, da so bili le orodje norcev. Eni menijo, da ni šlo za norce. Še naprej se vdajajo pijači, ženskam.

Ideja: revolucija ni nikoli rešitev, ker nujno vodi v nadaljnji boj, naprej v nasilje, konflikte (Zorči bi rad nadaljeval revolucijo, Tine pa ne. Zorči ustrelji Tineta (v imenu zgodovine) v trenutku, ko ga je le-ta zmerjal z norcem – norec je torej vsak, ki je del tega popivanja, nasilja) – ironična drža do zgodovine, do sprememb.

Konec: Manca se z Vojkom v sobi predaja ljubezni. Dux gre po cesti, sreča malega Janezka (ponavadi nastopa v vicih) in mu reče: »Ta roka bo skovala svet!« (Cankar)

Dogajalni čas in prostor:

Dogajalni čas ni posebno poudarjen vendar lahko predvidevamo, da se dogaja tudi v šestdesetih letih, ko je drama nastala. Drama se dogaja v študentski sobi, v brivnici ki se nahaja pod to sobo in kasneje na ulici in križišču. Drugih podatkov o dogajalnem kraju v drami ne moremo opaziti.

Zgradba:

Drama nima posebne oz. logične zgradbe zato jo je težko obnoviti. Deli pa se na 3 dejanja, ki se razlikujejo predvsem po dogajalnem prostoru.

Osebe:

Nastopa veliko oseb, a let nekaj oseb ima pravo osebno ime. Pravo ime imajo samo študentje: Mirko, Duks, Tine, Vojko, Zorči. Ostale osebe pa so poimenovane po funkcijah, veliko je tudi tipiziranih oseb: gospodar, kurir, množica in celo nastopajoča oseba. Večina nastopajočih oseb je brez hierarhije. Označevanje oseb je težko saj se nobena oseba posebno ne izpostavlja.

Jezik:

Dialog ne opravlja vloge sporazumevanja, komunikacije, izmenjavanja informacij. Je obratna stran od jezika. Sestavljajo ga nesmiselne izjave, blebetanje, prazno govoričenje. Dramske osebe govorijo druga mimo drugega in so nerazumljene.

Dramatika absurda

Absurdna dramatika je brez prave karakterizacije, ni psihološko ali kako drugače motivirana. Dramatiku ne gre za prikaz njenega dejanja ali konflikta z drugo osebo, saj ta vanj ne more aktivno poseči in na dogajanje nima nobenega vpliva. Osebe gredo v smer tipov, marionet. V imenih in poklicih so posplošene. Niso umeščene v nek zgodovinski kontekst, niti niso nosilci določenega družbenega položaja. Človek je v takem svetu brez opore, zato čuti odtujenost, strah, brezizhodnost, nasilje. Je brez ciljev in idealov, zato mu preostane le še čakanje med rojstvom in smrtjo – le to dvoje je gotovo. Kljub temačnim snovem, te drame delujejo komično. Kategorija tragičnega in komičnega se prepleta.

Zaključek

Dramo bi priporočil vsem, katere zanima kratko, lahko branje, ki je brez globoke vsebine. Zanimivo pa se mi zdi to, da Mirkovi smrti ni posvečene nobene pozornosti.

Viri

---

http://www.sigledal.org/geslo/Du%C5%A1an_Jovanovi%C4%87/Dramski_opus_Du%C5%A1ana_Jovanovi%C4%87a,_avtor:_Vesna_Le%C5%A1nik#Du.C5.A1an_Jovanovi.C4.87_in_njegovo_delo
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Norci>
http://sl.wikipedia.org/wiki/Du%C5%A1an_Jovanovi%C4%87
<http://gradiva.txt.si/slovenscina/slovenscina-za-gimnazije-srednje-sole/4-letnik/sodobna-slovenska-dramatika/dusan-jovanovic-norci/>
Janko Kos: *Pregled slovenskega slovstva*; Državna založba Slovenije, 2001.
Berilo za 4 letnik gimnazije